

Pukinmäen taidekoulut

**SANATAITEEN YLEISEN OPPIMÄÄRÄN
OPETUSSUUNNITELMA 2018**

Pukinmäen taidekoulujen sanataiteen opetussuunnitelma

1 Yleistä	3
1.1 Pukinmäen taidekoulut.....	3
1.2 Taiteen perusopetus	3
1.3 Oppilaitoksen toiminta-ajatus	3
1.4 Arvot	3
2 Opetuksen toteuttaminen	5
2.1 Työtavat	5
2.2 Oppimisympäristö.....	5
2.3 Toimintakulttuuri	5
2.4 Oppilaaksi ottaminen	6
2.5 Oppimisen arviointi	6
2.6 Oppimäärän yksilöllistäminen	6
2.7 Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa.....	6
2.8 Toiminnan jatkuva kehittäminen	6
3 Sanataiteen opetuksen rakenne ja laajuus	7
3.1 Varhaisiän sanataidekasvatuksen laajuus	7
3.2 Taiteen perusopetuksen laajuus sanataiteessa.....	7
4 Varhaisiän opetus.....	8
4.1 Varhaisiän taideintegraatio-opinnot.....	8
4.2 Varhaisiänopetus sanataiteen opinnot.....	8
5 Sanataiteen yleinen oppimäärä	9
5.1 Sanataideopintojen rakenne ja laskennallinen laajuus	9
5.2 Sanataiteen yhteiset opinnot	10
5.3 Sanataiteen teemaopinnot	11
5.4 Oppimisen arviointi sanataiteen opetuksessa.....	12
6 Aikuisten sanataiteen opinnot.....	13

1 Yleistä

1.1 Pukinmäen taidekoulut

Pukinmäen taidekoulut on Pukinmäen Taidetalo-yhdistys ry:n ylläpitämä monitaiteinen koulu, jossa voi opiskella kuvataidetta, musiikkia, sanataidetta, sirkustaidetta, tanssia ja teatteritaidetta sekä eri taiteenaloja integroivaa taidetta.

Pukinmäen taidekoulujen opetussuunnitelma noudattaa Opetushallituksen 2017 antamia taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteita. Sanataiteen opetuksessa noudatetaan taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän perusteita. Myös musiikin ja tanssin opetus pohjautuu yleisen oppimäärän perusteisiin. Kuva-, sirkus- ja teatteritaiteen opetuksessa noudatetaan laajan oppimäärän perusteita. Opetussuunnitelman hyväksyy Helsingin kaupunki.

1.2 Taiteen perusopetus

Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää eri taiteenalojen opetusta. Taiteen perusopetuksen tehtävänä on tarjota oppilaille mahdollisuuksia opiskella taidetta pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden suuntaisesti. Opetuksella edistetään hyvän taidesuhteen kehittymistä ja elinikäistä taiteen harrastamista.

Opetus kehittää taiteenalalle ominaista osaamista ja antaa valmiuksia hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.

1.3 Oppilaitoksen toiminta-ajatus

Pukinmäen taidekoulujen opetus on monitaiteista ja laadukasta taidekasvatusta, joka tukee lasten ja nuorten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä heidän omassa elinympäristössään. Lapset ja nuoret nähdään taiteen kentässä täysivaltaisina toimijoina.

Pukinmäen taidekouluissa taideopetuksen erityispiirteenä on taiteiden välinen integraatio. Taideopetuksen tavoitteena on antaa kosketus monimuotoiseen taiteeseen piirtämättä jyrkkiä raja-aitoja eri taiteenalojen välille. Taiteen tekeminen nähdään leikin sukulaisena ja ihmisen perustarpeena, jossa mahdollistuu ihmisyyden tutkiminen ja maailmaan vaikuttaminen.

Taideopetus auttaa jäsentämään ympäröivää monikulttuurista todellisuutta ja rakentaa kestäväää tulevaisuutta taiteen keinoin. Opinnot myös tukevat uteliaisuutta, yhteistyötaitoja sekä luovaa ja kriittistä ajattelua. Taideopetus on kannustavaa ja oppilaan identiteettiä ja hyvinvointia vahvistavaa.

1.4 Arvot

Taidekäsitteys

Pukinmäen taidekouluissa taide ja taiteen tekeminen nähdään ennen muuta kokemuksena ja osana elämää. Taiteen tekeminen nähdään ihmisen perustarpeena. Taidetta tehdään näkyväksi taiteellisissa tuotoksissa eri taiteen aloille ominaisilla ja niitä integroivilla toimintatavoilla. Tekemiseen suhtaudutaan tosissaan ja ennakkoluulottomasti kunkin taiteenalan traditiota kunnioittaen sekä taiteellista ja taidollista laatua vaalien. Taide on monimuotoista ja ennalta määrittelemätöntä. Se on mahdollisuuksien tila, joka luodaan ihmisten ja ympäristön välisessä henkisessä, fyysisessä ja sosiaalisessa kanssakäymisessä. Taide, ihmisyyden ja maailma hengittävät toistensa läpi ja heijastavat toinen toistaan.

Ihmiskäsitys

Ihminen nähdään aistiensa kautta ympäristöään kokevana holistisena olentona, joka on jatkuvassa vuorovaikutuksessa ympäröivän maailman kanssa. Taideopetus tukee ihmisen yksilöllistä kasvua ja osallisuutta taidetta tekevään yhteisöön.

Taideopetus pohjautuu ihmisoikeuksien ja lasten oikeuksien sekä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon kunnioitukseen. Opetuksessa edistetään laaja-alaista sivistystä, kulttuurien moninaisuutta, sukupuolten välistä tasa-arvoa ja kunnioitetaan sukupuolen moninaisuutta. Opetukseen voivat hakeutua kaikenikäiset ihmiset iästä, sukupuolesta, kulttuuritaustasta ja varallisuudesta riippumatta.

Oppimiskäsitys

Pukinmäen taidekoulussa oppilas on aktiivinen toimija, joka oppii kokemisen ja kokeilun kautta. Taideopetuksessa korostuvat luova leikki ja eri taiteenalojen traditiot sekä niiden välinen integraatio. Ihminen kasvaa, kehittyy ja tekee taidetta yhteisön ja ympäristön osana. Yksilö löytää oman ominaislaatunsa suhteessa toisiin. Kehollinen toiminta on oleellinen osa oppimistapahtumaa. Pukinmäen taidekoulussa taiteen tekeminen nähdään ihmisen elinikäisenä oppimisprosessina.

Hyväksytyksi tulemisen kokemus on oppimisen lähtökohta. Mielekkäät, merkitykselliset ja tyydyttävät kokemukset motivoivat ihmistä oppimaan. Harjoittelu ja sitoutuminen ovat avainasemassa oppilaan kehittymisessä. Taiteellinen sisältö ja taitojen oppiminen liitetään oppilaan intresseihin ja aikaisempaan osaamiseen. Oppilaalle annetaan mahdollisuus oivaltaa itse. Oppilaalla on vapaus etsiä omaa tietä ja itselleen mieluisaa tapaa tehdä taidetta. Virheitä saa tehdä, ja niihin voidaan suhtautua pedagogisina ja taiteellisina mahdollisuuksina.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään kokemuksiaan, tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oman oppimisensa kehittämiseen. Monipuolisen, myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa oppimista edistävää vuorovaikutusta.

2 Opetuksen toteuttaminen

2.1 Työtavat

Pukinmäen taidekoulujen oppimisympäristö koostuu vuorovaikutussysteemistä, jossa keskenään vaikuttavat yksilöt, ryhmä, opettajat, fyysinen toimintaympäristö ja koko yhteisö. Systeemin ytimessä on taiteen tekeminen ja oppiminen. Taiteen opiskelu on pitkäjänteistä ja tapahtuu opetussuunnitelman pohjalta. Taitojen oppiminen tapahtuu vähitellen ja vaatii aikaa. Opetuksessa painottuvat yhdessä opiskelu ja oppiminen. Opetus on ryhmäopetusta, ja siinä painottuvat yhdessä opiskelu ja oppiminen. Musiikissa annetaan ryhmäopetuksen lisäksi myös pari- yksilöopetusta. Maltilliset ryhmäkoot ja opetustilanteen kannalta riittävä opetushenkilökunta mahdollistavat jokaisen oppilaan yksilöllisen huomioimisen.

Pukinmäen taidekouluissa halutaan mahdollistaa kaikkien toiminnassa mukana olevien kuulumisen "Puksun yhteisöön". Yhteisö on ilmapiiriltään avoin, myönteinen, kannustava ja rohkaiseva. Opetuspaikat tehdään viihtyisiksi ja taiteelliseen toimintaan houkuttaviksi. Tavoitteena on auttaa oppilasta virittäytymään arkista ajattelua ja tottumuksia laajemmalle.

2.2 Oppimisympäristö

Pukinmäen taidekoulujen ensisijaisina oppimisympäristöinä toimivat Helsingissä Pukinmäen kaupunginosassa sijaitsevat sirkussali (Erkki Melartinin tie 2D), taidetalo (Unikkotie 4) ja musiikkikoulu (Säveltie 5). Oppimisympäristöt ovat fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallisia. Kesäisin taideproduktio-opintojen esityspaikkoina toimivat Mustasaaren ja Fallkullan kesäteatterit. Vuotuisia taideopintoihin liittyviä esityksiä, konsertteja ja näyttelyitä pidetään Malmitalon Malmisalissa ja Pukinmäen kirjastolla.

Opetustilat mukautuvat funktionaalisesti taiteenaloiksi tarpeisiin. Pukinmäen taidekoulussa taataan kullekin taiteenalalle asianmukaiset tilat, työvälineet ja materiaalit. Välineet huolletaan säännöllisesti ja ne ovat turvallisia ja ajantasaisia. Teknologiaa ja virtuaalisia oppimisympäristöjä hyödynnetään oppimisessa.

2.3 Toimintakulttuuri

Pukinmäen taidekoulut on aktiivisesti verkostoituva kulttuuritoimija, joka toteuttaa laadukasta taidekasvatusta yhteistyössä paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kumppanien kanssa. Taiteen perusopetusta kehitetään pitkäjänteisesti kansallisten toiminnasta vastaavien tahojen antamien määräysten ja suositusten pohjalta sekä yhteistyössä muiden taidekoulujen kanssa. Opetustoiminnasta vastaavat kunkin taiteenalan ja taideopetuksen ammattilaiset, jotka ovat sitoutuneita jatkuvaan oman taiteensa ja pedagogiikkansa kehittämiseen.

Taideopetuksen laadussa on ensisijaisen tärkeää kokijakohtainen laatu, jonka lähtökohta on oppilaiden opetustilanteessa kokema mielekkyys ja merkityksellisyys. Pukinmäen taidekoulussa jokaista oppilasta arvostetaan omana itsenään. Koulussa vaalitaan ihmisten välistä vastavuoroista kanssakäymistä, jossa jokaisella on mahdollisuus tulla kuulluksi. Ihmiset kohdataan ystävällisessä, kannustavassa ja kunnioittavassa hengessä. Yhteisöön kuulumisen kokemus on perusta, jonka päälle toiminta rakentuu. Oppilaiden osallisuuden lisäksi kannustamme heidän perheitään osallistumaan toimintaan. Taide tapahtuu, kun ihmiset antautuvat yhdessä sen äärelle.

Oppilaita kannustetaan tekemään taidetta tosissaan kohti todellisia taiteen esitys- ja julkistustilanteita. Oppilaat esiintyvät, konsertoivat ja järjestävät näyttelyitä lukuvuosittain. Oppilaita rohkaistaan vuosittain hakeutumaan esiintymään, konsertoimaan ja tuomaan taidettaan näytteille erilaisissa kansallisissa ja kansainvälisissä tapahtumissa. Esityksissä ja teoksissa vaalitaan taiteellista ja taidollista laatua.

2.4 Oppilaaksi ottaminen

Pukinmäen taidekouluihin otetaan uusia oppilaita syksyllä ja osaan ryhmistä myös pitkin vuotta. Ilmoittautuminen tapahtuu www-sivujen kautta kevätlukukauden lopulla. Pääsykokeita ei järjestetä, vaan paikat täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä. Opetusta järjestetään kaikille halukkaille siinä määrin kun toimivia ryhmiä syntyy. Uusi oppilas aloittaa aina perusopetustasolta tai sopivaksi katsotulta tasolta. Mikäli oppilas on saanut muualla taiteen perusopetusta tai vastaavaa musiikissa, kuva-, sana-, sirkus- tai teatteritaiteessa tai tanssissa, luetaan nämä opinnot hyväksi. Vapaaoppilaspaikkaa voi hakea sosiaalisin ja taloudellisin perustein. Vapaaoppilaspaikat myöntää Pukinmäen taidetalo-yhdistys ry:n hallitus. Pukinmäen taidekoulut tekee vapaaoppilaspaikkojen osalta yhteistyötä sosiaalitoimen, kirkon diakoniatyön ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Sisaralennusta annetaan automaattisesti kaikille perheille, joiden lapsista useampi kuin yksi opiskelee Pukinmäen taidekouluissa. Maksunalennuksilla pyritään takaamaan taideopetuksen saavutettavuus kaikille toimintaan mukaan haluaville oppilaille.

2.5 Oppimisen arviointi

Pukinmäen taidekoulussa arviointi ymmärretään laajasti ihmisen ja ympäristön vuorovaikutuksena. Ihminen saa koko ajan ympäristöltään suoraa ja epäsuoraa palautetta itsestään ja omista taidoistaan. Ympäristöltä saamansa palautteen kautta ihminen oppii kuinka luontainen halu kuulua toisten joukkoon, tulla hyväksytyksi ja arvostetuksi voi tyydyttyä. Pukinmäen taidekoulussa panostetaan aktiiviseen palautteenantoon, joka tukee ihmisen hyväksytyksi tulemistä ja myönteistä kuvaa itsestä kyvykkäänä ja osaavana. Palautteen lähtökohtana on ihmisen kehittymispotentiaali.

2.6 Oppimäärän yksilöllistäminen

Pukinmäen taidekoulut tarjoaa oppilailleen mahdollisuuden opiskella taidetta oman taitotason ja intressien mukaan. Oppilaille laaditaan opintojen edetessä henkilökohtainen opintosuunnitelma, jossa määritellään opiskelun tavoitteet, opiskeluaika, opetuksen toteuttamistapa, suoritukset ja arviointimenettely. Suunnitelmaa tarkennetaan välitavoitteiden tultua saavutetuiksi. Mikäli oppilas ei vammaisuuden, sairauden tai muun näihin verrattavissa olevan syyn vuoksi kykene opiskelemaan oppilaitoksen opetussuunnitelman mukaisesti, opetussuunnitelman tavoitteita voidaan yksilöllistää vastaamaan oppilaan edellytyksiä.

2.7 Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Pukinmäen taidekoulut tekee aktiivista yhteistyötä sekä toteuttaa taidekasvatusprojekteja eri yhteistyökumppanien kanssa. Oppilaitoksen koko henkilökunta seuraa aktiivisesti taiteen perusopetuskentän tapahtumia ja osallistuu taiteen perusopetuksen kehittämiseen. Oppilaiden vanhempiin pidetään aktiivisesti yhteyttä. Koulun tapahtumista tiedotetaan ja opintojen rakenteesta informoidaan oppilaita ja vanhempia. Kerran vuodessa pidetään vanhempainilta. Vanhempia rohkaistaan tulemaan mukaan taideproduktioiden avustaviin tehtäviin.

Pukinmäen taidekoulujen oppilaat ja opintoryhmät esiintyvät vuosittain lukuisissa koulun juhlissa, paikallisissa tapahtumissa, lasten ja nuorten kilpailuissa ja festivaaleilla sekä pyynnöstä yksityistilaisuuksissa.

2.8 Toiminnan jatkuva kehittäminen

Opetushenkilökunta ja oppilaat osallistuvat aktiivisesti opetussuunnitelman kehittämiseen, joka ymmärretään jatkuvana prosessina. Opetussuunnitelman kehittäminen taidekasvatuksen tieteenalaa ja taidekenttää seuraten sekä oppilaita kuunnellen on keskeinen osa Pukinmäen taidekoulujen toimintaa, jolla pidetään yllä taideopetuksen laatua ja ajantasaisuutta.

3 Sanataiteen opetuksen rakenne ja laajuus

3.1 Varhaisiän sanataidekasvatuksen laajuus

Pukinmäen taidekouluissa on mahdollisuus osallistua **varhaisiän taideintegraatio-opintoihin** ja **varhaisiän sanataiteen opintoihin**. Varhaisiän opetus on suunnattu 2–7-vuotiaille lapsille.

Taideintegraatio-opintojen toimintamuotoja ovat taidepomppu ja taidemuskari. Niiden yhteenlaskettu laajuus on 32 tuntia. Taidepomppua ja taidemuskaria pidetään kumpaakin 16 kertaa lukuvuodessa.

Varhaisiän sanataiteen opintojen laajuus on 40 tuntia. Opetustuokioita pidetään 30 kertaa lukuvuodessa, 14 kertaa syyslukukaudella ja 16 kertaa kevätlukukaudella.

3.2 Taiteen perusopetuksen laajuus sanataiteessa

Tanssin opetuksessa noudatetaan taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän perusteita. **Yleisen oppimäärän** laskennallinen laajuus on yhteensä 500 tuntia. Opintojen laajuuden laskennallisena perusteena käytetään 45 minuutin pituisia oppituntia. Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman mukaiset opinnot ovat suunnattu 7–18-vuotiaille lapsille ja nuorille.

Pukinmäen taidekouluissa opetustuokioita pidetään 30 kertaa lukuvuodessa, 14 kertaa syyslukukaudella ja 16 kertaa kevätlukukaudella. Sanataiteen ja sivuaineiden opetustuokiot muodostavat lukuvuosittain seuraavia opintokokonaisuuksia:

60 min = 40 ot/lv

75 min = 50 ot/lv

90 min = 60 ot/lv

120 min = 80 ot/lv

Opintojen kokonaiskesto vuosissa määrittyy sen mukaan, kuinka monta opintokokonaisuutta oppilas lukuvuosittain suorittaa. Mitä enemmän opintokokonaisuuksia lukuvuosittain suoritetaan sitä nopeammin opinnot etenevät.

4 Varhaisiän opetus

4.1 Varhaisiän taideintegraatio-opinnot

Varhaisiän taideintegraatio-opintojen toimintamuotoja ovat taidepomppu ja taidemuskari. Opetuksessa korostuu taiteen oppiminen leikin kautta, jossa eri taiteenalat integroituvat yhteen. Taidepomppussa yhdistyvät sirkustaide, tanssi ja teatteritaide. Taidemuskarissa yhdistyvät kuvataide, musiikki ja sanataide. Kokemuksia ja elämyksiä vahvistetaan ottamalla toiminnassa huomioon oppimisen moniaistisuus ja eri taiteenalojen tarjoamat mahdollisuudet. Opinnot on suunnattu 2–5-vuotiaille lapsille.

Taidepomppu

Taidepomppu kehittää lapsen luovuutta, taiteellisia valmiuksia ja itsetuntoa. Lapset osallistuvat opetukseen yhdessä itselle läheisen aikuisen kanssa. Opetuksessa tutustutaan monipuolisesti sirkukseen-, tanssiin- ja teatteriin. Taidetta opitaan leikin kautta, jossa eri taiteenalat integroituvat yhteen. Kokemuksia ja elämyksiä vahvistetaan ottamalla toiminnassa huomioon oppimisen moniaistisuus ja eri taiteenalojen tarjoamat mahdollisuudet. Lukuvuosittaiset esiintymiset, joihin osallistutaan yhdessä aikuisen kanssa, kuuluvat opetukseen.

Taidemuskari

Taidemuskari kehittää lapsen luovuutta, taiteellisia valmiuksia ja itsetuntoa. Lapset osallistuvat opetukseen yhdessä itselle läheisen aikuisen kanssa. Opetuksessa tutustutaan monipuolisesti musiikkiin, sanataiteeseen ja kuvataiteeseen. Kokemuksia ja elämyksiä vahvistetaan ottamalla toiminnassa huomioon oppimisen moniaistisuus ja eri taiteenalojen tarjoamat mahdollisuudet. Lukuvuosittaiset esiintymiset, joihin osallistutaan yhdessä aikuisen kanssa, kuuluvat opetukseen.

Tavoitteet

- tutustua taideopetukseen ja taiteen tekemiseen leikin kautta
- tutustua ryhmämuotoiseen opetukseen
- saada kokemuksia esiintymisestä
- antaa kosketus kuvataiteeseen, musiikkiin, sanataiteeseen, sirkustaiteeseen, tanssiin ja teatteritaiteeseen

4.2 Varhaisiänopetus sanataiteen opinnot

Opetuksessa rohkaistaan lasta käyttämään mielikuvitustaan, osallistumaan leikkiin ja vuorovaikutukseen. Opetuksessa tutustutaan lastenkirjallisuuteen – runojen, lorujen ja tarinoiden maailmaan – sekä innostetaan ja rohkaistaan kertomaan omia tarinoita sekä kuuntelemaan ja lukemaan. Sanataiteen varhaisiänopetus on suunnattu 5–7-vuotiaille lapsille.

Tavoitteet

- saada myönteisiä kokemuksia sanataiteesta
- kehittää mielikuvitusta ja eläytymiskykyä
- kehittää valmiuksia työskennellä ryhmässä
- löytää itselle mieluisia tapoja tuottaa kieltä
- elämyksellinen lukeminen
- kehittää valmiuksia tuleviin sanataideopintoihin

5 Sanataiteen yleinen oppimäärä

Sanat ja kieli luovat todellisuutta ja todellisuus luo sanoja ja kieltä. Sanataiteen yleisen oppimäärän opetus perustuu näkemykseen kielestä ja kirjallisuudesta taiteen ja koko yhteiskunnan pohjana. Sanataideopetus edistää oppilaiden luovuutta, kulttuurista ja yhteiskunnallista osallisuutta sekä sosiaalisia taitoja. Sanataide on luovaa kielen käyttämistä, joka syventää oppilaiden kielellisiä taitoja sekä ilmaisun ja ajattelun taitoja. Se löytää inspiraationsa ympäröivästä todellisuudesta, kokemuksista, mielikuvituksesta ja leikistä. Pukinmäen taidekoulussa sanataideopetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen ja on läheisessä suhteessa muihin taiteen lajeihin. Kirjoittaminen käsitetään suullisesti, kehollisesti, musiikillisesti, visuaalisesti ja audiovisuaalisesti tuotettuna tekstinä. Opintoihin kuuluu vapaavalintaisia sivuaineita muista taiteenaloista ja taideproduktio-opintoja. Lukeminen ymmärretään tekstin vastaanottamisena, joka on monimuotoinen havainnointitapahtuma.

5.1 Sanataiteen pintojen rakenne ja laskennallinen laajuus

SANATAITEEN YLEINEN OPPIMÄÄRÄ	500 ot
SANATAITEEN YHTEISET OPINNOT	300 ot yhteensä
Startti I	50 ot
Startti II	50 ot
Spurtti I	60 ot
Spurtti II	60 ot
Taideproduktio	40 ot
Sivuaine	40 ot
SANATAITEEN TEEMAOPINNOT	200 ot yhteensä
Yhteinen matka	60 ot
Oma tie	60 ot
Vapaasti valittavat opinnot	80 ot yhteensä (muodostuu alla olevista valiten)
Taideproduktio	
Sivuaine	

5.2 Sanataiteen yhteiset opinnot

Sanataiteen yleisen oppimäärän yhteiset opinnot 300 ot jakautuvat kohdassa 5.1. esitetyn taulukon mukaisesti **startti I-II** ja **spurtti I-II** –opintoihin sekä **taideproduktio-** ja **sivuaineopintoihin**.

Startti I-II (50 ot + 50 ot = 100 ot)

Starttiopinnot jakautuvat kahteen taitotasoltaan syvenevään kokonaisuuteen. Starttiopinnoissa lähestytään kieltä leikin näkökulmasta. Opinnoissa painottuvat yhteisöön kuulumisen kokemus ja ryhmässä toimiminen. Oppilaita rohkaistaan havainnoimaan todellisuutta moniaistisesti ja kielellistämään havaintojaan. Opetuksessa tutustutaan sanataiteeseen monipuolisesti sanoilla leikitellen sekä kuuntelemalla, kertomalla ja lukemalla. Opetukseen kuuluu yhteisiä kirjastoretkiä ja omien lempikirjojen esittelyä. Opetuksessa avataan tarinan keskeiset käsitteet: henkilö, kertoja, miljö ja juoni sekä esitellään tarinan rakentamisen elementit: alku, keskikohta, loppu ja käänteet. Oppilasta rohkaistaan löytämään itselleen tärkeää kerrottavaa ja löytämään omia mieltymyksiään sanataiteen tuottajana. Lisäksi tutustutaan kirjallisuuden eri tyylilajeihin lukemalla ja niitä toiminnallisesti kokeillen. Starttiopintojen aikana tuotetaan ryhmän yhteinen pienimuotoinen julkaisu.

Tavoitteet

- kyky toimia ryhmässä sekä toisten kuunteleminen ja kunnioittaminen
- mielikuvituksen ja eläytymiskyvyn kehittäminen
- omien mielenkiinnon kohteiden löytäminen sekä omien ilmaisutapojen etsiminen ja kokeilu
- elämyksellinen lukeminen ja lukukokemuksien jakaminen
- tarinan rakenteen hahmottaminen
- omien sanataideteoksien jakamiseen ja julkaisemiseen kannustaminen

Spurtti I-II (60 ot + 60 ot = 120 ot)

Spurttiopinnot koostuvat kahdesta tasoltaan syvenevästä kokonaisuudesta. Spurttiopinnoissa kehitetään oppilaan valmiuksia ilmaista itseään sanataiteen keinoin. Opinnoissa tutustutaan erilaisiin tekstityyleihin ja kokeillaan niiden tuottamista. Tarinan kerronnallisia valmiuksia ja erilaisten tekstityylien kirjoittamisvalmiuksia kehitetään. Oppilasta ohjataan tutustumaan kielen rytmiin ja runouteen. Tunneilla tehdään erilaisia aistiharjoituksia, jotka rohkaisevat kielellisiin kokeiluihin. Oppilasta ohjataan aktiiviseen oppimiseen sekä määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn. Opetus tapahtuu ryhmässä ja oppilaita kannustetaan jakamaan ja arvioimaan omia taiteellisia tuotoksiaan yhteisesti. Medialukutaitoa ja monilukutaitoa kehitetään ryhmän yhteisissä tehtävissä ja keskusteluissa. Oppilasta ohjataan kriittiseen ajatteluun ja tarkastelemaan arkisia ilmiöitä totutusta poikkeavilla tavoilla. Sanataidetta tuotetaan sekä yksin että yhteisöllisesti. Oppilaita kannustetaan lukemiseen ja monimuotoiseen tekstin vastaanottoon. Spurttiopintojen aikana toteutetaan julkaisu, jonka muoto ja toteutus suunnitellaan yhdessä ryhmän kanssa.

Tavoitteet

- tukea oppilaan kehittymistä ja sanataiteellista näkemystä
- kehittää omaa identiteettiä sanataiteen tuottajana
- rohkaista jäsentämään, kielellistämään ja sanoittamaan havaintojaan, ajatuksiaan ja tunteitaan
- harjaannuttaa oppilasta tuottamaan sanataidetta tavoitteellisesti yksin ja yhdessä
- rohkaista tekemään tulkintoja kirjoitetuista teksteistä
- kehittää kriittisen ajattelun taitoa ja omaperäisyyttä
- kannustaa kirjoittamisprosessiin ja omien tekstien julkaisemiseen

Taideproduktio (40 ot)

Oppilas osallistuu monitaiteisen yleisölle esitettävän produktion valmistamiseen. Pukinmäen taidekoulussa tyypillisiä taideproduktio-opintoja ovat monitaiteinen jouluproduktio ja kesäproduktio.

Tavoitteet

- kannustaa tekemään huomioita ja havaintoja taiteesta sanataiteen näkökulmasta
- antaa kosketus monimuotoiseen taiteeseen
- kannustaa löytämään omia mieltymyksiä

Sivuaine (40 ot)

Oppilas valitsee itselleen mieluisan taideaineen opiskeltavaksi sanataiteen ohella. Mahdollisia sivuaineita ovat kuvataide, musiikki, sirkustaide, tanssi ja teatteritaide. Sivuaineita voi olla myös useampi. Sivuaineiden tuntimäärät vaihtelevat taiteenalasta riippuen 20 tunnista 40 tuntiin lukuvuodessa.

Tavoitteet

- kannustaa tekemään huomioita ja havaintoja taiteesta sanataiteen näkökulmasta
- antaa kosketus monimuotoiseen taiteeseen
- rohkaista hyödyntämään taideproduktioiden tekemisestä ja muista taideaineista saatuja kokemuksia sanataiteen opinnoissa

5.3 Sanataiteen teemaopinnot

Sanataiteen yleisen oppimäärän teemaopinnot 200 ot jakautuvat kohdassa 5.1. esitetyn taulukon mukaisesti **yhteinen matka** ja **oma tie –opintoihin** sekä **vapaasti valittaviin** opintoihin.

Yhteinen matka (60 ot)

Yhteinen matka –opintokokonaisuudessa oppilaat tekevät ryhmäprosessin tuloksena taideteoksen, jossa hyödyntävät sanataideopinnoissa oppimiaan taitoja. Taideteoksen suunnittelussa oppilaat tuottavat sanataidetta yhteisessä prosessissa, jossa taideteos muotoutuu. Taideteos ymmärretään tässä yhteydessä laajasti. Se voi olla antologia, performanssi, esitys, konsertti, paikkalähtöinen tai digitaaliseen ympäristöön tuotettu teos.

Tavoitteet

- kannustaa oppilasta tutkimaan erilaisia tapoja tuottaa sanataidetta
- kannustaa laajentamaan sanavarastoaan sekä monipuolistamaan kieltään ja ilmaisutapojaan
- rohkaista oppilasta eläytymään lukemaansa ja jakamaan tuotoksiaan
- rohkaista tutustumaan yhteisöllisesti tuotettuun sanataiteeseen ja sen traditioon
- harjaannuttaa työskentelemään ryhmässä ja tuottamaan sanataidetta tavoitteellisesti yhdessä
- tuottaa yhteinen taideteos

Oma tie (60 ot)

Oma tie –opintokokonaisuudessa oppilaat työstävät omia tekstejään ja julkaisevat niistä antologian. Antologia voi olla painettu teos tai digitaalinen julkaisu-ympäristö esimerkiksi blogi tms. Opinnoissa keskitytään omaan taideprosessiin ja omien tekstien tavoitteelliseen tuottamiseen. Sanataiteen eri tyyllilajien tuntemusta kehitetään ja autetaan oppilasta löytämään omaa taiteellista tyyliään. Opintoihin kuuluu kirjailijatapaaminen.

Tavoitteet

- kannustaa etsimään itselle sopivia tapoja tuottaa sanataidetta
- rohkaista omaääniseen kirjoittamiseen ja kirjallisuuden eri lajien tuottamiseen
- harjaannuttaa tuottamaan sanataidetta tavoitteellisesti yksin
- kannustaa lukemaan ja osallistumaan sanataidekeskusteluihin
- auttaa oppilasta hahmottamaan tyyllilajien rakentumista
- rohkaista oppilaita keskustelemaan ja arvioimaan omia ja toisten tekstejä
- auttaa oppilasta ymmärtämään kirjoitusprosessin eri vaiheita omassa tekemisessään
- julkaista oma sanataideteos.

Valinnaiset opinnot (80 ot)

Sanataiteen teemaopintoihin kuuluu valinnaisia opintoja. Vapaavalintaiset opinnot ovat taideproduktio-opintoja ja/tai sivuaineopintoja. **Taideproduktio-opinnoissa** oppilas osallistuu monitaiteisen yleisölle esitettävän tuotteen valmistamiseen. Pukinmäen taidekoulussa tyypillisiä taideproduktio-opintoja ovat monitaiteinen joulutuotteen valmistaminen (40 ot) ja kesäproduktio (80 ot). Oppilas hyödyntää tuotteen valmistamisprosessissa sanataideopintojaan ja osallistuu aktiivisesti tekstin tuottamiseen. Tämä voi olla esimerkiksi osallistumista esityksen käsikirjoitusprosessiin tai oman kappaleen sanoittamista tai sanan ja tekstin transformaatioita liikkeeksi tai kuvaksi. **Sivuaineopinnoissa** oppilas valitsee omaa sanataideopiskeluaan tukevan sivuaineen. Sivuaineiden tuntimäärät vaihtelevat taiteenalasta riippuen 20 tunnista 60 tuntiin lukuvuodessa. Sivuaineita voi olla myös useampi. Oppilas integroi omaa sanataiteellista osaamistaan sivuaineopintoihin.

Tavoitteet

- kannustaa etsimään taiteilijuuden yhteisiä piirteitä ja työtapoja muiden taiteenalojen kanssa
- kannustaa tutustumaan sanataiteen traditioihin muissa taiteen lajeissa
- tekstien monimuotoinen tulkinta ja laaja käsitys taiteesta, kielestä ja tekstistä
- auttaa ymmärtämään muiden taiteenlajien syntyprosesseja
- kannustaa ja rohkaista jakamaan ja julkaisemaan omia tekstejä

5.4 Oppimisen arviointi sanataiteen opetuksessa

Arviointi tukee sanataiteen opinnoissa edistymistä ja opinnoille annettujen tavoitteiden saavuttamista. Arviointipalaute edistää oppilaiden oman kielellisen ilmaisun ja taiteilijuuden kehittymistä. Arvioinnilla tuetaan oppilaan omien tavoitteiden asettamista ja edistymisen seuraamista suhteessa niihin. Annetun palautteen tehtävänä on myös vahvistaa oppilaan osallisuutta yhteisöön ja myönteistä kuvaa itsestä kyvykkäänä ja osaavana. Lisäksi palaute tukee oppimaan oppimisen taitojen ja itseohjautuvuuden kehittymistä. Monipuolinen ja jatkuva arviointi koostuu erilaisista palautteen antamisen tavoista. Oppilaat saavat välitöntä tilannesidonnaista palautetta. Lisäksi oppilas saa henkilökohtaista palautetta oppimisestaan joka lukuvuosi opettajan kanssa käytävässä palautekeskustelussa. Oppilaita harjaannutetaan itse- ja vertaisarviointiin. Arviointi auttaa oppimaan oppimisen taitojen ja itseohjautuvuuden kehittymistä. Opettajan antama palaute kohdistuu ainoastaan työskentelyyn ja tavoitellun osaamisen karttumiseen, ei oppilaan persoonaan.

Sanataiteen yleisen oppimäärän arvioinnin kohteet kiinnittyvät tavoitealueisiin ja ne ovat: 1) sanataiteen tuottamisen taidot, 2) sanataiteen tulkitsemisen taidot, 3) oppimaan oppimisen, reflektoinnin ja prosessinhallinnan taidot. Oppilaita kannustetaan asettamaan myös omia tavoitteita. Sanataiteen yhteisissä opinnoissa jatkuvan arvioinnin tehtävänä on tukea perustaitojen harjoittelua. Arvioinnissa painottuvat erityisesti sanataiteen tuottamisen ja sanataiteen tulkitsemisen taidot sekä oppimaan oppimisen taidot. Sanataiteen teemaopinnoissa jatkuvan arvioinnin tehtävänä on tukea sanataiteen taitojen laajentumista. Arvioinnissa painottuvat sanataiteen tuottamisen taitojen lisäksi reflektoinnin ja prosessinhallinnan taidot. Yhteinen matka – ja oma tie –opintokokonaisuuksissa oppilas saa palautetta myös ulkopuoliselta arvioitsijalta.

6 Aikuisten sanataiteen opinnot

Aikuisten sanataideopinnot tarjoavat pohjan elämänpituiselle harrastukselle tai sanataiteen kentällä toimimiselle. Aikuisten opetuksessa noudatetaan sanataiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän perusteita. Opetuksessa luodaan kannustava ja sosiaalisesti vuorovaikutteinen opiskeluilmapiiri. Aikuisopiskelijaa ohjataan opiskelemaan eri taiteenaloja pitkäjänteisesti taipumustensa ja mahdollisuuksiensa mukaisesti. Opetuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden kiinnostusten kohteet sekä heidän aiemmat opintonsa ja kokemuksensa opiskeltavasta taiteenalasta. Opiskelijoita ohjataan itsenäiseen ja oma-aloitteiseen opiskeluun, henkilökohtaisten tavoitteiden asettamiseen, oman työskentelyn ja oppimisen seurantaan sekä itsearviointiin. Kaikenikäiset yli 18-vuotiaat voivat osallistua aikuisten taideopetukseen. Pukinmäen taidekoulussa taiteen tekeminen nähdään elinikäisenä oppimisprosessina.